

بررسی تاثیر سرمایه فرهنگی بر مشارکت شهری (مطالعه موردی: شهروندان شهر ساری)

محمود شارع پور

استاد، گروه علوم اجتماعی دانشگاه مازندران، مازندران، ایران

صبح متولیان

کارشناسی ارشد پژوهش علوم اجتماعی دانشگاه مازندران، مازندران، ایران

هادی رازقی مله

دانشجوی دکتری جامعه شناسی مسائل اجتماعی ایران، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران (نویسنده مسئول)

razeghi.hadi@gmail.com

چکیده

هدف پژوهش: هدف اصلی در تحقیق حاضر، بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی و ابعاد آن بر مشارکت شهری شهروندان می باشد. روش پژوهش: این تحقیق به صورت پیمایش اجرا شده است. جامعه آماری شامل کلیه شهروندان ۱۸ سال و بالاتر شهر ساری می باشد که در تابستان ۱۳۹۴ در این شهر ساکن بوده اند. حجم نمونه شامل ۶۴۰ نفر می باشد. شیوه نمونه گیری پژوهش حاضر، خوشه ای چندمرحله ای متناسب با حجم می باشد.

یافته ها: یافته های تحقیق نشان داده است که میانگین سرمایه فرهنگی و مشارکت شهری پاسخ گویان به ترتیب ۷/۱۲ و ۲/۷۸ از ۱۰ می باشد. هم چنین یافته های آزمون رگرسیون خطی چند متغیره به شیوه گام به گام نشان داده است که متغیر سرمایه فرهنگی عینیت یافته (۰/۲۳۹-) و متغیر سرمایه فرهنگی تجسم یافته (۰/۱۰۸-) به ترتیب، بیشترین و کمترین تأثیر را بر متغیر وابسته (مشارکت شهری) دارند. استفاده از آزمون رگرسیون خطی چند متغیره نشان داد، بین سه متغیر وارد شده به معادله رگرسیونی (سرمایه فرهنگی تجسم یافته، سرمایه فرهنگی عینیت یافته، سرمایه فرهنگی نهادینه شده)، هیچ متغیری از معادله خارج نشده است.

واژگان کلیدی: مشارکت شهری، سرمایه فرهنگی، سرمایه فرهنگی تجسم یافته، سرمایه فرهنگی عینیت یافته، سرمایه فرهنگی نهادینه شده.

بیان مسأله

وسیع و همه جانبه با مردم در حوزه های شهری را می طلبد و بدون شک مشارکت شهروندان از تمامی اقشار و گروه های سنی، اصلی ترین عامل در راه موفقیت مواد قانونی و دست یابی به شهری ایده آل در تمامی زمینه ها می باشد (شریف زاده و صدقی، ۱۳۸۸: ۴۸).

مشارکت مردم در امور شهری یکی از اهداف

امروزه مشارکت یکی از مفاهیم عمده و اصلی توسعه پایدار به شمار می رود. با گسترش معنای مشارکت و راه یافتن آن به تمام عرصه های زندگی، امروزه سخن از شرایطی می رود که همه مردم در تعیین سرنوشت خویش دخالت آگاهانه و واقعی پیدا کنند. وسعت عملکرد و حوزه اختیارات شهرداری، تعاملی

معیارهای ارزیابی عملکرد نظام مدیریت شهری و ارکان آن (شهرداری‌ها و شورای شهر) است (آنس، ۱۹۹۶: ۳۲۲ به نقل از نجاتی حسینی، ۱۳۷۹: ۸).

مشارکت شهری برای نظام مدیریت شهری و توسعه شهری کارکردهای گوناگون دارد. از جمله این کارکردها می‌توان به افزایش دسترسی به اطلاعات شهری، تعیین شقوق توسعه شهری، تعیین اولویت‌ها و نیازهای شهروندان اشاره کرد.

از دیدگاه جامعه‌شناسی، مشارکت شهری دارای الزاماتی است که آگاهی از این الزامات برای شناخت مشارکت شهری و همچنین اتخاذ رویکرد مشارکتی شهری^۵ سودمند است. این الزامات عبارتند از عوانل موثر بر مشارکت شهری، الگوهای زمینه‌ای مشارکت شهری، الگوهای بخشی مشارکت شهری و پیش‌شرط‌های اصلی تحقق مشارکت شهری (نجاتی حسینی، ۱۳۷۹: ۸ و ۹).

تجربه کشورهای مختلف جهان در طرح‌های توسعه شهری نشان می‌دهد اجرای طرح‌ها در بسیاری از موارد از توان دولت خارج و موفقیت طرح در گروه مشارکت مردم در مراحل مختلف طرح است و استفاده از مشاوره عمومی باعث می‌شود که طرح‌ها در مرحله اول تا حدود زیادی در تدوین اهداف و قابلیت‌های اجرایی با موفقیت همگام باشند. امروزه نیز در کشور ما با افزایش جمعیت و گسترش فیزیکی شهرها، ارائه خدمات شهری با مشکل روبرو بوده است. به طوری که مشکل مسکن، کمبود فضای سبز کافی، آلودگی هوای ناشی از تردد اتومبیل‌ها، جمع‌آوری زباله‌ها، حاشیه‌نشینی و تعارضات گروهی، از جمله عوامل نارضایتی در کلان‌شهرهای ایران است. برای حل این معضلات توجه به مشارکت به عنوان یک نظام کارکردی در سطح کلان، میانی و خرد با کارکردهای افزایش ثبات اجتماعی، تقویت روحیه همبستگی و کاهش تعارضات گروهی، از بین بردن فرهنگ

جوامع معاصر است. از آنجایی که افکار عمومی به این‌گونه امور حساس نیست، ضروری است تا ساز و کارهایی پدید آمده و ابزارهایی واقعی برای تسهیل این مشارکت به کار رود (نجاتی، ۱۳۸۱: ۱۵۳). مشارکت شهری^۱ را می‌توان به معنای شرکت و حضور جدی، فعال، آگاهانه و ارادی، سازمان‌یافته و مؤثر افراد، گروه‌ها و سازمان‌های شهری در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زندگی شهری برای نیل به اهداف جمعی شهری دانست. اگر چه مشارکت به شکل نوین آن در قالب یک فعالیت سازمان‌یافته و به معنای دخالت همه‌جانبه مردم در فرآیندهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که زندگی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد عملاً از دهه ۱۹۶۰ مطرح گردید، اما تجربیات جهانی نشان می‌دهد که از دهه ۱۹۸۰ به بعد در برنامه‌های توسعه و همچنین توسعه شهری توجه فزاینده‌ای به رویکرد مشارکتی صورت گرفته است تا جایی که در حال حاضر مشارکت شهری رمز موفقیت پروژه توسعه شهری و همچنین یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد نظام مدیریت شهری و ارکان آن (شورا و شهرداری) است (موسوی، ۱۳۸۴: ۳۰۱).

در ادبیات جدید توسعه نیز با توجه به اهمیت نقش مردم در جامعه از «مردم» به عنوان ثروت واقعی هر جامعه یاد می‌شود (آندپ^۲، ۱۹۹۹: ۲۰-۷). اصطلاح تخصصی «توسعه از پایین به بالا» نیز ناظر به نقش مشارکتی مردم (افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها) در فرایند توسعه از جمله توسعه شهری واقعی انکارناپذیر است. نظام مدیریت شهری جهانی نیز نمی‌تواند این واقعیت را نادیده بگیرد.

تجربیات جهانی نشان می‌دهد که از دهه ۱۹۸۰ میلادی به بعد در برنامه‌های توسعه و همچنین توسعه شهری توجه فزاینده‌ای به «رویکرد مشارکتی^۳» صورت گرفته است. تا جایی که در حال حاضر مشارکت شهری رمز موفقیت توسعه شهری و همچنین یکی از

حاشیه‌نشینی، شکوفایی استعدادها و بروز خلاقیت، بسط ارزش‌های دموکراتیک سهیم شده در منابع قدرت و تقویت روحیه مسئولیت‌پذیری همراه است (وحیدا و نیازی، ۱۳۸۳: ۱۲۰). با توجه به مطالب فوق که نشان دهنده اهمیت مشارکت شهری در حیات شهری می‌باشد، در این پژوهش به دنبال بررسی میزان مشارکت شهروندان نسبت به امور شهری و بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی و ابعاد آن بر مشارکت شهری می‌باشیم.

پیشینه تجربی تحقیق

احمدی و توکلی (۱۳۸۵) مقاله‌ای را تحت عنوان «بررسی میزان مشارکت شهروندان در اداره بهینه امور شهری» انجام داده‌اند. پژوهش مورد نظر با هدف دستیابی به شناخت بیشتر در زمینه عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در اداره شهر و عرضه الگوی مناسب جهت مشارکت شهروندان در اداره امور شهری طراحی و اجرا شده است.

روش انجام این تحقیق از نوع پیمایشی و حجم نمونه ۱۰۸۸ نفر از شهروندان بالای ۱۸ سال منطقه ۱۷ تهران بوده است. یافته‌های توصیفی تحقیق در مورد متغیرهای اصلی مشارکت نشان می‌دهند که در مجموع میزان گرایش به مشارکت در امور شهری بیشتر از حد متوسط ارزیابی می‌شود. سابقه مشارکت، شناخت از مفهوم مشارکت، احساس تعلق به محل سکونت و ارزیابی پیامدهای مشارکت، مهم‌ترین عواملی هستند که گرایش به مشارکت را تبیین می‌کنند.

رضادوست و عابدزاده (۱۳۸۷) مقاله‌ای را تحت عنوان «بررسی عوامل موثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان»، جامعه‌ی شهری شهر ایلام انجام داده‌اند. براساس نتایج حاصل از تحقیق، عوامل تأثیرگذار بر مشارکت اجتماعی شهروندان عبارتند از: سواد، وضع تأهل، عضویت در تشکل‌های اجتماعی، طبقه

اجتماعی، احساس رضایت از خدمات شهری، شرکت در انتخابات و شغل. این محققان در تحلیل رگرسیونی چند متغیری به این نتیجه رسیدند که متغیرهای مستقل می‌توانند ۶۹ درصد تغییرات متغیر وابسته را تبیین کنند، که در این میان سهم شرکت در انتخابات بیش از دیگر متغیرها بوده، و درآمد و طبقه اجتماعی کمترین تأثیر را داشته‌اند.

عباس‌زاده و همکاران (۱۳۸۹) تحقیقی را تحت عنوان «تبیین عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی شهروندان» انجام دادند. نتایج تحقیق آنان نشان داد که بیشتر مردم اصفهان مشارکت زیادی در امور شهری دارند. متغیرهای دیگری از قبیل آگاهی از مشارکت، تجربه مشارکت و انگیزه مفید بودن می‌توانند در رفتار مشارکتی شهروندان مؤثر باشند. بر طبق تحلیل مسیر قدرت متغیر مستقل در تبیین واریانس متغیر وابسته ۶۳ درصد و باقیمانده آن ۳۷ درصد است که اشاره به تأثیر سایر متغیرهاست که مورد مطالعه قرار نگرفته‌اند.

مظلوم خراسانی و همکاران (۱۳۹۰) مقاله‌ای را تحت عنوان «بررسی میزان مشارکت اجتماعی مردم در شهر مرودشت و عوامل موثر بر آن» انجام داده‌اند. این پژوهش با استفاده از روش‌های آماری تحلیل واریانس، آزمون ضریب همبستگی و رگرسیون به نتایج ذیل رسید: متغیرهای سن، جنس، تحصیلات، شغل، درآمد، احساس تعلق شهری، دارا بودن قدرت سیاسی، بیگانگی سیاسی، رضایت‌مندی از عملکرد مسئولان شهری، احقاق حقوق شهروندی و استفاده از رسانه‌های جمعی با متغیر وابسته‌ی مشارکت اجتماعی دارای رابطه‌ی معناداری بوده‌اند. در نهایت، از بین متغیرهای مستقل، متغیر درآمد در تغییرات مشارکت بیشتر مؤثر بوده است و به ترتیب، دارا بودن قدرت سیاسی، بیگانگی سیاسی، احساس تعلق شهری و استفاده از رسانه‌های گروهی در مشارکت تأثیرگذار بوده‌اند.

رشد در هند نه تنها اقتصاد کشور را توسعه و ترقی می دهد بلکه چالش های نظارتی پیچیده ای را ارائه می دهد که به منظور کنترل فرصت های اقتصادی مرتبط با شهرنشینی، نیاز است تا برطرف شوند. یکی از این چالش ها نظارت شهری غیر متمرکز است که شهروندان سهمی عمده در تصمیم گیری راجع به چگونگی مدیریت شهرها دارند. تجربیات حاکی بر این است که از نظر رشد شهرنشینی در کشور، ساختار مشارکت شهروندان، در تضمین مشارکت موثر شهری ناموفق بوده است. این مقاله در نتیجه به تفکر مجدد در این حیطه فراخوانده و در رابطه با تجربیات مشارکت موفقیت آمیز شهروندان در نظارت شهری و یادگیری چنین تجربیاتی بحث می کند.

با مروری بر پیشینه تحقیق مشاهده می شود که تحقیقات متعددی در داخل و خارج کشور به این موضوع پرداخته اند که خود دال بر اهمیت فراوان مشارکت شهری می باشد. در یک تقسیم بندی کلی تحقیقات را می توان به دو گروه تفکیک نمود.

دسته ای از تحقیقات نگاهی کلی به موضوع مشارکت شهری داشته اند و آن را در شرایط تاریخی سیاسی و فرهنگی منطقه بررسی کرده اند که روش آنها معمولاً ترکیبی از پیمایش و مشاهده و مصاحبه بوده است. که این نگاه کلان باعث شده جوامع آماری وسیع تری را مورد مطالعه قرار دهند. هدف اصلی این دسته از تحقیقات هم بیشتر شناسایی و بررسی پیامدهایی که وجود یا عدم وجود مشارکت شهری می تواند به وجود بیاورد؛ بوده است که بیشتر تحقیقات خارج از کشور را در این دسته می توان گنجانند.

دسته دوم تحقیقاتی است که هدف اصلی آنها شناسایی و بررسی عوامل اجتماعی تاثیرگذار بر پدیده مشارکت شهری بوده است و روش مورد استفاده در آنها پیمایش می باشد و جوامع آماری کوچک تر و مشخص تری را هم چون یک شهرستان مورد بررسی

کریستینا هاروتا و بی آن سه رادو (۲۰۱۰) تحقیقی تحت عنوان «مشارکت شهروندی در پروسه تصمیم گیری در سطح محلی و منطقه ای در سازمان های جمهوری رومانی» انجام دادند. آنها در این تحقیق به دنبال فهمیدن این مطلب بودند که فعالان سیاسی چگونه در مرحله متفاوتی از تصمیم سازی مشارکت دارند. سطح مشارکت آنها و درجه مشارکت شهروندان در تصمیم گیری عمومی چگونه است. این پیمایش شامل ۳۸۱ پرسشنامه بود که نتایج تحلیل داده ها نشان دهنده سطح پایینی از مشارکت شهروندان در پروسه تصمیم گیری بود. اگر چه نهادهای عمومی در سطح منطقه ای و کشوری ابزار لازم جهت مشارکت را برایشان فراهم می کند به هر حال زمانی که شهروندان پیشنهادهاشان را ارائه می دهند در مرحله تنظیم سیاست پیشنهادات آنها توسط مدیران مورد ملاحظه و بازبینی قرار می گیرد. بنابراین حتی اگر شهروندان فرصت داشته باشند که صدایشان شنیده شود مدیران منتخب سیاسی کنترل کاملی بر پروسه تصمیم گیری دارند.

زوزانا کلیموف^۶ (۲۰۱۰) تحقیقی تحت عنوان «مشارکت عمومی در پروژه های بازسازی شهری» انجام داده است. یافته های تحقیق نشان داد که شرایط تاریخی سیاسی و فرهنگی موقعیتی را به وجود می آورد که در آن مشارکت عمومی خیلی سخت می شود. هم چنین نتایج مطالعات موردی نشان داد که حکومت و حاکمیت شهری خوب در موفقیت یک پروژه خیلی مهم هستند. مطالعه موردی شانگهای نشان داد که نتایج اجتماعی منفی رهیافت سنتی که از نیازها و علایق اجتماع چشم پوشی می کند پروژه را با شکست مواجه می سازد.

سینگ^۷ (۲۰۱۳) در مقاله ای تحت عنوان «مشارکت شهروندان در نظارت شهری: تلاش برای شفافیت و پاسخگویی»، بر این باور است که شهرنشینی رو به

خودروهایی که سوار می‌شوند (مرسدس بنز یا یک خودروی معمولی)، روزنامه‌هایی که می‌خوانند (نیویورک تایمز یا یواس‌ای تودی)، استراحتگاه‌هایی که می‌روند (ریوریای فرانسه یا دیزنی‌ورلد) به دنبال تمایزند. روابط مرتبط به تمایز به صورت عینی در این محصولات حک شده و هر بار که مصرف این محصولات مناسب پیدا می‌کند، دوباره فعال می‌شوند. در حقیقت، وقتی که فردی به دنبال اجتماع هم‌همی زمینه‌ها باشد، یک مجموعه زمینه‌های تقریباً پایان‌ناپذیر وجود دارد که در آنها تمایز دنبال می‌گردد. تملک کالاها و فرهنگی معین (نظیر مرسدس بنز) سود حاصل می‌کند، در حالی که تملک برخی کالاها و فرهنگی دیگر (یک خودروی معمولی) هیچ سودی به بار نمی‌آورد و حتی خسارت هم به همراه دارد (ریترز، ۱۳۹۰: ۲۸۲).

مفهوم سرمایه فرهنگی مربوط به تحلیل بورديو از نظام آموزشی فرانسه است. او راز بقای سلسله مراتب اجتماعی، نابرابری‌های مشهود، گرایش‌های نخبه‌گرایانه را به رغم وجود اشکال دموکراتیک و مساوات‌گرایانه سازمان اجتماعی بررسی کرده است. بورديو کلید این بقا را در سطح پنهان فرهنگی پیدا کرده است. سرمایه فرهنگی به صورت نهادی شده یعنی با نشانه‌های فرهنگی بلند مرتبه (گرایش‌ها، رجحان‌ها، معرفت، رفتارها، کالاها و اعتبارات) تعریف شده که برای طرد فرهنگی و اجتماعی استفاده می‌شوند (زتومکا، ۱۳۸۷: ۲۰).

در نظر بورديو سرمایه فرهنگی عبارت است از شناخت و ادراک فرهنگ و هنرهای متعالی، داشتن ذائقه خوب و شیوه‌های عمل متناسب (فاضلی، ۱۳۸۶: ۴۷). سرمایه فرهنگی شامل سلیقه‌های خوب، شیوه و راه و رسم پسندیده، پیچیدگی شناختی و شناختن و توانایی پذیرش محصولات مشروع از قبیل هنر،

قرار داده‌اند که بیشتر تحقیقات داخلی در این دسته قرار دارد.

در این پژوهش که می‌توان آن را در بین دو دسته فوق، در دسته دوم گنجانند به بررسی عوامل موثر بر مشارکت شهری در شهرستان ساری که در حال تبدیل شدن به یک کلان شهر می‌باشد پرداخته خواهد شد. این تحقیق که به روش پیمایش انجام می‌گیرد از طرفی درصدد است که با بهره‌گیری از عوامل تبیین کننده مشارکت شهری که در تحقیقات پیشین شناسایی شده، عوامل بیشتری را به عنوان عوامل موثر بر مشارکت شهری، در یک تحقیق بررسی نماید و از طرفی در شهرستان ساری تحقیق دیگری که به بررسی میزان مشارکت و شناسایی عوامل تاثیرگذار بر مشارکت شهری بپردازد، مشاهده نشده است.

مبانی و چارچوب نظری تحقیق

سرمایه فرهنگی

پی‌یر بورديو

بورديو در اوایل دهه ۱۹۶۰ مفهوم سرمایه فرهنگی را بکار بست تا نشان دهد که در کنار سرمایه اقتصادی، عادت‌واره‌های فرهنگی به ارث رسیده از خانواده وجود دارد که تأثیر زیادی بر موفقیت‌های تحصیلی دارد (بورديو و پسون، ۱۹۷۹: ۱۴).

بورديو فرهنگ را به عنوان نوعی اقتصاد یا بازار در نظر می‌گیرد. در این بازار، مردم از سرمایه فرهنگی استفاده می‌کنند و نه از سرمایه اقتصادی. این سرمایه تا حد زیادی از خاستگاه طبقه اجتماعی مردم و تجربه آموزشی آنها سرچشمه می‌گیرد. در بازار، مردم کم یا بیش سرمایه خود را جمع می‌کنند و یا آن را صرف بهبود جایگاه خود می‌کنند و یا آن را از دست می‌دهند و از این رو باعث می‌شوند جایگاه‌شان در اقتصاد وخیم‌تر شود. مردم در خصوص دامنه‌ای از زمینه‌های فرهنگی نوشته‌هایی که می‌نوشند (مشروبات یا کولا)،

امکانات مادی، اساساً مالی، نیاز دارد تا زمان بدست بیاید. سرمایه فرهنگی، از این بابت به نحوی تنگاتنگ به سرمایه اقتصادی گره خورده و به شکل دیگر آن درآمده است (شویره، ۱۳۸۵: ۹۷).

در نظر بوردیو، سرمایه فرهنگی به سه صورت تجلی می‌یابد:

حالت تجسم یافته (ذهنی):

می‌توان اکثر ویژگی‌های سرمایه فرهنگی را از این واقعیت استنباط کرد که این سرمایه با شخصی که در آن تجسم می‌یابد ارتباط نزدیک دارد. سرمایه تجسم یافته، نوعی ثروت بیرونی است که به عنوان بخش جدایی‌ناپذیری از فرد درآمده است. این همان بخشی است که بوردیو آن را ابعاد سرمایه فرهنگی همراه با تولد می‌نامد که نمی‌توان آن را از طریق هدیه، خرید یا مبادله به دیگری منتقل نمود. این نوع سرمایه به صورت آمادگی‌های مداوم ذهن و جسم تجلی می‌یابد (شارع‌پور و خوشفر، ۱۳۸۱: ۱۳۷).

حالت عینیت یافته (عینی):

یکی از بدیهی‌ترین و عینی‌ترین اشکال سرمایه فرهنگی، مصرف کالاهای مختلف فرهنگی در میان اقشار مختلف جامعه است که خود می‌تواند تابعی از متغیرهای گوناگون فردی و اجتماعی قرار گیرد. سرمایه فرهنگی عینیت یافته در اشیای مادی، رسانه‌ها نظیر نوشتار، نقاشی، ابزار و نظایر آن و به طور کلی در مادیت آن، قابل انتقال است. لذا کالاهای فرهنگی را می‌توان بصورت مادی تخصیص داد (که منجر به سرمایه اقتصادی می‌شود) و هم به صورت نمادی (که منجر به سرمایه فرهنگی می‌شود) (شارع‌پور و خوشفر، ۱۳۸۱: ۱۳۷). بنابراین، این سرمایه به نوعی در شکل اقتصادی هم مطرح می‌باشد و نیز می‌تواند جنبه نمادی آن حفظ شود؛ با این حال آن را نباید صرفاً یک شی مادی نظیر اتومبیل یا مسکن پنداشت. این نوع از سرمایه پیوند تنگاتنگی با سرمایه فرهنگی درونی شده

موسیقی کلاسیک، تئاتر و ادبیات و تسلط یافتن بر هر نوع از نظام نمادین است (فاضلی، ۱۳۸۲: ۳۸).

مفهوم سرمایه فرهنگی نزدیک به مفهوم وبری سبک زندگی است که شامل مهارت‌های خاص، سلیقه، نحوه سخن گفتن، مدارک تحصیلی، و شیوه‌هایی می‌گردد که فرد از طریق آن خود را از دیگران متمایز می‌کند (ممتاز، ۱۳۸۳). هم‌چنین، سرمایه فرهنگی مجموعه‌ای از ثروت‌های نمادین است که از یک سو به معلومات کسب شده‌ای برمی‌گردد که به شکل رغبت‌های پایدار ارگانیک، حالت درونی شده به خود می‌گیرند (در فلان زمینه دانش داشتن، با فرهنگ بودن، به زبان و نحوه بیان تسلط داشتن، جهان اجتماعی و رمزگان آن را شناختن و خود را در این جهان آشنا دیدن) از سوی دیگر، به صورت موفقیت‌های مادی، سرمایه به حالت عینیت یافته، میراث فرهنگی به شکل اموال (تابلوها، کتاب‌ها، واژه‌نامه‌ها، ابزارها و ماشین‌ها) جلوه می‌کند؛ و سرانجام سرمایه فرهنگی می‌تواند به حالت نهادینه شده در جامعه به صورت عناوین، مدارک تحصیلی، موفقیت در مسابقات ورودی و غیره که به استعدادهای فرد عینیت می‌بخشد؛ جامعه (یا بیشتر اوقات دولت) که این بازشناسی را اعلام می‌دارد، آن را نهادینه می‌کند و اغلب برای آن پایگاه قائل می‌شود و جایگاه تعیین می‌کند (معلم، استاد، قاضی، کارمند دولت). سرمایه فرهنگی بدون کوشش شخصی کسب نمی‌شود و به ارث برده نمی‌شود، بلکه از جانب عامل کار طولانی، مداوم و پیگیر یادگیری و فرهنگ‌پذیری را می‌طلبد و با هدف جزئی از خود کردن، از آن خود کردن، آن را به قالب خود کشیدن، به عنوان چیزی که وجود اجتماعی او را تحول می‌بخشد: سرمایه فرهنگی داشتنی است که بودن شده است، ملکی است درونی شده و جزء لایتجزای شخص گردیده، خصلت او شده است.

کسب سرمایه فرهنگی زمان می‌خواهد و بنابراین به

عمل می‌کند و این توانایی را دارد که سرمایه فرهنگی را از طریق کاربرد آن به طرق معقول و رسمی، به نوعی سرمایه اقتصادی تبدیل نماید. سرمایه فرهنگی نهادینه شده برای دارنده آن پایگاه اجتماعی ایجاد می‌کند و به کمک ضوابط اجتماعی و به دست آوردن عنوان‌هایی مانند مدارک تحصیلی و تصدیق حرفه و کار، کسب موقعیت می‌کند. این سرمایه قابل انتقال و واگذاری نیست و به دست آوردن آن برای افراد به شرایط معینی بستگی دارد (بورديو، ۱۹۸۶: ۲۴۶؛ به نقل از ابراهیمی و ضیاءپور، ۱۳۸۹: ۷۶).

مشارکت شهری

نظریه مبادله هومنز

نظریه هومنز به مفاهیم پاداش و تنبیه توجه دارد. یعنی آن چه موجب بروز یک رفتار می‌شود و پایداری آن را سبب می‌گردد پاداش حاصل از انجام آن است. مفروض اصلی این دیدگاه آن است که انسان‌ها رفتارهایی از خود ابراز می‌کنند که نتایج پاداش دهنده‌ای برای آنها داشته باشد. در این دیدگاه مشارکت به عنوان یک رفتار زمانی رشد خواهد کرد که انسان‌ها در مقام مشارکت کننده پاداشی بر آن مترتب ببینند. هومنز چند قضیه بنیادی برای تبیین رفتار انسان مطرح نمود که می‌توان آنها را برای تبیین رفتار مشارکتی به کار گرفت. این قضایا عبارتند از: قضیه موفقیت که اگر عملی که از فرد سر می‌زند پاداش دریافت کند احتمال تکرار آن افزایش می‌یابد. بر پایه این قضیه اگر مشارکت به عنوان یک رفتار از سوی فرد ابراز شود و پاداش دریافت کند احتمال آن که تمایل فرد به رفتار مشارکتی افزایش یابد زیادتر می‌شود. قضیه ارزش: هر چه نتیجه یک کنش برای شخص با ارزش‌تر باشد احتمال بیشتری دارد که همان کنش را دوباره انجام دهد. در مورد مشارکت چنانچه نتایج و دستاوردهای آن برای فرد نسبت به رفتارهای غیرمشارکتی ارزش

دارد. به طور خلاصه، به تمامی اشیاء و کالاهای فرهنگی، سرمایه فرهنگی عینی می‌گویند؛ اما خصلت اساسی این سرمایه در این است که اثر آموزشی بر دارندگان آن می‌گذارد (بورديو، ۱۳۸۴: ۱۴۳).

بورديو معتقد است که اشیاء نیز می‌توانند به عنوان شکلی از سرمایه فرهنگی عمل نمایند که استفاده و مصرف آنها مستلزم داشتن میزان مشخصی از سرمایه فرهنگی است. برای نمونه یک متن فلسفی صورتی عینیت یافته از سرمایه فرهنگی است، زیرا فهم آن لازمه آموزش‌های قبلی در زمینه فلسفه است (وینینگر و لاریو، ۲۰۰۵؛ به نقل از ابراهیمی و مسلمی پطرودی، ۱۳۸۹: ۳۳). به طور خلاصه سرمایه فرهنگی به تمامی اشیاء و کالاهای فرهنگی، سرمایه فرهنگی عینی می‌گویند که از ویژگی‌های بارز آن، قابل انتقال بودن آن است (محسنی، ۱۳۶۷: ۱۸۱).

حالت نهادی شده:

این حالت نوعی رسمیت بخشیدن نهادی به سرمایه فرهنگی فرد است. مدارک تحصیلی و آکادمیک نمونه‌ای از این حالت است. این مدارک، نوعی نرخ تبدیل بین سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی برقرار می‌سازند و این کار را از طریق تضمین ارزش مادی برای یک سرمایه تحصیلی معین انجام می‌دهند. از آنجایی که منافع مادی و نمادی مدارک تحصیلی، بستگی به کمیابی آنها دارد، سرمایه‌گذاری صورت گرفته (از لحاظ زمان، تلاش و پول) ممکن است به اندازه‌ای که پیش‌بینی می‌شوند، سودمند نباشد (شارع‌پور و خوشفر، ۱۳۸۱: ۱۳۷). لازمه سرمایه نهادی قبل از هر چیز، وجود افراد با صلاحیت و مستعد در جهت کسب انواع مدارک تحصیلی و دانشگاهی است. از طرف دیگر مستلزم وجود نهادهای رسمی که این مدارک تحصیلی را صادر و به آن رسمیت بخشند، می‌باشد. از ویژگی‌های بارز سرمایه فرهنگی نهادینه شده، این است که به شکل پلی میان اقتصاد و فرهنگ

بیشتری داشته باشد، احتمال تکرار آن افزایش می‌یابد. ارزش یک کنش حاصل فایده و هزینه‌های آن یا به تعبیر هومنز پاداش و تنبیه است. یعنی هر چه یک کنش پاداش بیشتر و هزینه کمتری دریافت کند تکرار آن محتمل‌تر است. «هومنز معتقد است که رفتار انسان‌ها نتیجه محاسبه سود و زیان از سوی کنش‌گران اجتماعی است. افراد زمانی یک کنش را انجام می‌دهند که به نظر آنها منافع حاصل از آن کنش بیشتر از هزینه‌های آن باشد.» بنابراین اگر کنش یا رفتار مشارکتی برای انسان امتیاز یا نتیجه مثبتی به همراه داشته باشد احتمال تکرار آن کنش در مراحل بعدی بیشتر است (ریتزر، ۱۳۷۳: ۱۱۸). از مجموع قضایای اصلی هومنز دو قضیه یاد شده مفاهیم روشن‌تر و ملموس‌تری برای تبیین رفتار مشارکتی در اختیار قرار می‌دهند. به این ترتیب مطابق این الگوی نظری رفتار یا تمایل به مشارکت تابع فایده و هزینه‌های مترتب بر آن است. چنان‌چه فرد انتظار فایده بیشتر و هزینه کمتری را در مشارکت داشته باشد تمایل بیشتری به مشارکت خواهد داشت. بنابراین در نظریه هومنز شهروندان در صورتی در فعالیت‌های عمرانی شهری مشارکت می‌کنند که نتیجه این مشارکت برای آنها سودی در پی داشته باشد. اگر شهروندان در تجربه مشارکتی خودشان منفعتی از فعالیت مشارکتی در امور عمرانی شهری کسب نکرده باشند احتمال این که در آینده دست به فعالیت مشارکتی بزنند شدیداً کاهش می‌یابد.

نظریه کنش موجه^۹ آیزن و فیش باین

در نظریه کنش موجه آیزن و فیش باین بر قصد و نیت افراد در رفتارها تأکید شده است و اقدام به مشارکت را همراه شدن انگیزه و امکان مشارکت می‌دانند. در این دیدگاه عناصر شکل‌دهی به یک کنش: انتظار از نتایج، میزان اطلاعات، تصور از ارزیابی دیگران، انگیزه برای برآوردن توقعات دیگران، اقدام به

کنش در گذشته، امکانات لازم برای عملی ساختن کنش مطرح شده است (علوی‌تبار، ۱۳۷۹: ۲۰). نظر آنها این است که رفتار بیشتر در حالتی قابل‌پیش‌بینی و درک و توضیح است که ما به قصد شخص در رفتار توجه نماییم. به نظر آنها رفتار در پی زنجیره‌ای از عوامل به وجود می‌آید و حلقه ماقبل بروز رفتار، قصد و نیت رفتاری^{۱۰} است. الگوی آنان نشان می‌دهد که قصدها به گرایش‌ها و هنجارهای مرتبط با رفتار متکی است. گرایش یک متغیر فردی و شخصی است که طی آن فرد خوب یا بد بودن یک رفتار یا یک پدیده را از نظر خودش ارزیابی می‌کند. هنجار منعکس‌کننده نفوذ و فشار اجتماعی است که شخص آن را برای انجام کاری احساس و ادراک می‌کند. در شرایطی که گرایش‌ها و هنجارها هر دو در رابطه با رفتار مثبت باشند قصد به انجام رفتار معین افزایش خواهد یافت. اما در صورتی که گرایش‌ها و هنجارها در تضاد باشند قدرت نسبی آنها می‌تواند تعیین‌کننده مقاصد بعدی و رفتار متعاقب آن باشد. الگوی قصدهای رفتاری نشان می‌دهد که گرایش‌ها و هنجارها هر دو تحت تأثیر عقاید فرد درباره رفتارهای خاص هستند. آیزن و فیش‌باین در ادامه مطالعاتشان حاصل پژوهش‌های خود را در قالب نظریه کنش موجه عرضه کردند. اصطلاح کنش موجه به این معنی است که اکثر رفتارها به این دلیل انجام می‌شود که مردم به نتایج اعمال خود فکر می‌کنند و برای حصول پاره‌ای نتایج و پرهیز از برخی دیگر دست به انتخاب منطقی می‌زنند. نظریه آنان از دو عنصر اصلی تشکیل شده است: بخش شخصی و بخش اجتماعی که ترکیب آنها پیش‌بینی کننده یک قصد رفتاری است. قصدی که در نهایت مشخص کننده رفتار است. عنصر شخصی این الگو یعنی گرایش فرد، حاصل دو عامل است: باور شخص در زمینه نتایج آن رفتار مشخص و ارزیابی او از نتایج ممکن از انجام آن رفتار که هر یک از این دو عامل در میان افراد متفاوت

به نظر می‌رسد سرمایه فرهنگی بر مشارکت شهری شهروندان ساروی تأثیر دارد.

فرضیه‌های فرعی

به نظر می‌رسد سرمایه فرهنگی تجسم یافته بر مشارکت شهری شهروندان ساروی تأثیر دارد.

به نظر می‌رسد سرمایه فرهنگی عینیت یافته بر مشارکت شهری شهروندان ساروی تأثیر دارد.

به نظر می‌رسد سرمایه فرهنگی نهادینه شده بر مشارکت شهری شهروندان ساروی تأثیر دارد.

روش پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش، روش پیمایش فازی می‌باشد. رویکرد فازی این امکان را فراهم می‌کند که از یک سو با استفاده از پرچین‌های زبانی (نظیر کم، متوسط، زیاد) عوامل به لحاظ کیفی مقوله‌بندی شوند و از سوی دیگر با مدرج‌سازی فواصل بین این نقاط بتوان آنها را به عنوان یک مقیاس کمی در نظر گرفت. به عبارت دیگر با اتخاذ رویکرد فازی، امکان ترکیب دو رویکرد کمی و کیفی در تحلیل داده‌ها فراهم می‌گردد. جامعه آماری در تحقیق حاضر شامل شهروندان ۱۸ سال و بالاتر شهر ساری می‌باشد که در تابستان و پاییز ۱۳۹۴ در این شهر سکونت داشته‌اند. در تحقیق حاضر برای تعیین حجم نمونه از نرم‌افزار ^{۱۱} pass استفاده شده است. ضریب اطمینانی که محقق جهت نمونه‌گیری در نرم‌افزار مذکور وارد کرده است، ۰/۹۹۹ درصد به همراه ۰/۰۰۱ درصد ضریب خطا می‌باشد. لذا براساس ۰/۹۹۹ درصد اطمینان و با حداقل انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد، حجم نمونه ۶۴۰ نفر محاسبه شده است. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای متناسب با حجم استفاده شده است.

تعاریف عملیاتی مفاهیم و شاخص‌ها

است. عنصر اجتماعی این الگو یعنی هنجار ذهنی، منعکس‌کننده نفوذ و فشار اجتماعی روی یک شخص برای انجام یک رفتار است. به این معنی که شخص به این امر توجه دارد که تا چه حد رفتارش مورد تایید یا توبیخ افراد یا گروه‌های خاصی قرار خواهد گرفت. این افراد یا گروه‌ها در واقع نقش یک مرجع هدایت‌کننده رفتار را دارند که ممکن است پدر و مادر یا دوستان نزدیک، همکاران و یا اهالی یک محل باشند.

چون مشارکت یک کنش اجتماعی است می‌توان در توضیح و تبیین آن از نظریه‌های مربوط به کنش اجتماعی بهره گرفت. یکی از کارآمدترین نظریه‌ها در این مورد نظریه کنش موجه می‌باشد. با بکارگیری این نظریه در تبیین مشارکت متغیرهای اصلی موثر بر میزان مشارکت مشخص می‌گردند.

در خصوص این مهم که چه عواملی بر مشارکت شهروندی تأثیرگذار هستند نظریه واحدی وجود ندارد که به تبیین مشارکت شهری شهروندان بپردازد. دلیل این امر شاید این باشد که پدیده مشارکت به طور کل و مشارکت شهری به طور جزء پدیده‌ای بسیار گسترده می‌باشد. همچنین طیف عوامل موثر و در ارتباط با این مهم بسیار وسیع و گسترده می‌باشد. علاوه بر این پدیده مشارکت را می‌توان براساس چارچوب و دیدگاه‌های جامعه‌شناختی، روان‌شناختی، مدیریت شهری و ... مورد مطالعه قرار داد. از این رو در تحقیق حاضر تلاش شده است با دیدگاهی جامعه‌شناختی به تبیین پدیده مشارکت شهری بپردازیم؛ و از آن جا که نظریه واحد و جامعی وجود ندارد که به تبیین همه جانبه مشارکت شهری بپردازد، با استفاده از متغیر سرمایه فرهنگی، به تبیین نظری و تجربی این مهم مبادرت ورزیده‌ایم.

فرضیه‌های تحقیق

فرضیه اصلی

سرمایه فرهنگی

جدول ۱ - فرایند شاخص سازی مفهوم سرمایه فرهنگی

متغیر	ابعاد اصلی	گویه‌ها
سرمایه فرهنگی تجسم یافته	سرمایه فرهنگی تجسم یافته	تا چه حد موسیقی گوش می‌کنید؟
		تا چه حد به موسیقی علاقه مندید؟
		تا چه حد در فعالیت‌های هنری شرکت می‌کنید؟
		تا چه حد خطاطی نقاشی می‌کنید؟
		تا چه اندازه ورزش می‌کنید؟
		تا چه اندازه هنر پیشه‌ها و خوانندگان را می‌شناسید؟
		تا چه اندازه قهرمانان ورزشی را می‌شناسید؟
		تا چه اندازه علما و دانشمندان را می‌شناسید؟
		تا چه اندازه نویسندگان و شاعران را می‌شناسید؟
		تا چه حد در برنامه‌ها و کلاس‌های زبان شرکت می‌کنید؟
تا چه حد با زبان خارجی آشنایی دارند؟		
سرمایه فرهنگی عینیت یافته	سرمایه فرهنگی عینیت یافته	تا چه اندازه کتاب مطالعه می‌کنید؟
		تا چه اندازه از مبلمان در منزل خود استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه از صنایع دستی در منزل خود استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه از تابلوهای نقاشی در منزل خود استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه از تابلو فرش در منزل خود استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه از کلکسیون‌ها در منزل خود استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه از کتابخانه‌های محله یا شهر، کتاب امانت می‌گیرید؟
		تا چه حد در خانه از کامپیوتر یا لپ تاپ استفاده می‌کنید؟
		تا چه حد به کافی نت می‌روید؟
		تا چه حد از موبایل استفاده می‌کنید؟
		تا چه حد از دوربین استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه ماهواره تماشا می‌کنید؟
		تا چه اندازه مجله‌ها و نشریات را می‌خوانید؟
		تا چه اندازه روزنامه می‌خوانید؟
		تا چه اندازه تلویزیون تماشا می‌کنید؟
		تا چه اندازه در خانه از خط اینترنت استفاده می‌کنید؟
		تا چه اندازه رادیو گوش می‌دهید؟
		تا چه اندازه به کافی شاپ می‌روید؟
		تا چه اندازه به تئاتر می‌روید؟
تا چه اندازه به سینما می‌روید؟		

متغیر	ابعاد اصلی	گویه‌ها
	سرمایه فرهنگی نهادینه شده	سطح تحصیلات (چند کلاس / سال تحصیل نموده‌اید) سطح تحصیلات پدر (چند کلاس / سال تحصیل نموده‌اند) سطح تحصیلات مادر (چند کلاس / سال تحصیل نموده‌اند) تا چه حد در کلاس‌هایی که مدرک یا گواهینامه صادر می‌کنند شرکت کرده‌اید؟ به غیر از آموزش رسمی مدرسه‌ای تا چه اندازه دوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای (کامپیوتر، نقاشی، خطاطی، زبان خارجی، آرایشگری، نقشه‌کشی و ...) را گذرانده‌اید که برای آن مدرک یا گواهینامه صادر کرده‌اند؟

مشارکت شهری

جدول ۲ - فرایند شاخص‌سازی مفهوم مشارکت شهری

متغیر	ابعاد	گویه
مشارکت شهری	اداره شهر	تا چه حد تمایل دارید جهت روشنایی معابر محل زندگیتان به سازمان‌های مربوطه مراجعه کنید؟ تا چه حد تمایل دارید جهت پیگیری آسفالت خیابان محل زندگیتان به سازمان‌های مربوطه مراجعه کنید؟ تا چه حد تمایل دارید جهت ایجاد فضای سبز در محل زندگیتان به سازمان‌های مربوطه مراجعه کنید؟ تا چه اندازه در جلسات شهرداری منطقه خود شرکت نموده‌اید؟ تا چه اندازه در تصمیم‌هایی که شورای شهر اتخاذ می‌کنند، اعمال نظر می‌کنید؟ تا چه اندازه از تصمیم‌هایی که شورای اتخاذ می‌کند، آگاهی دارید؟ تا چه اندازه در تصمیم‌گیری‌های شهری شرکت می‌کنید؟ تا چه اندازه تمایل دارید در تصمیم‌گیری‌های شهری مشارکت کنید؟ تا چه اندازه نسبت به امور شهر و بیان مسائل شهری به مسئولان پیگیری کنید؟ تا چه اندازه مشکلات شهری را به شهرداری‌ها گزارش می‌دهید؟ تا چه اندازه در رفع مشکلات شهرتان شرکت می‌نمایید؟ تا چه حد برای حل مشکلات شهری که در آن زندگی می‌کنید احساس وظیفه می‌کنید؟ تا چه اندازه تمایل دارید شهرداری را در ساخت اماکن عمومی کمک مالی کنید؟ تا چه اندازه تمایل دارید شهرداری را در امری مثل (سم‌پاشی، حفظ و نگهداری فضای سبز و غیره) کمک مالی کنید؟ تا چه اندازه تمایل دارید شهرداری را در طرح نوسازی محلات کمک مالی کنید؟ تا چه اندازه در اجرای طرح‌های جهادی شهرداری شرکت کرده‌اید؟ تا چه حد برای حل مشکلات محله‌ای که در آن زندگی می‌کنید تلاش می‌کنید؟ تا چه اندازه در زمینه ساخت و سازها به شهرداری کمک می‌کنید؟
	خدمات شهری	تا چه اندازه سعی می‌کنید که زباله‌ها را در سر وقت از منزل خارج کنید؟ تا چه اندازه زباله‌هایی را که تولید می‌کنید، از هم تفکیک می‌کنید؟ (زباله‌های تر و خشک) تا چه اندازه کاستی‌های شهری با پرداخت به موقع عوارض بهبود می‌یابد؟ تا چه اندازه پرداخت عوارض شهری ضروری است؟ تا چه اندازه عوارض شهرداری را به موقع پرداخت می‌کنید؟ تا چه اندازه از فضای سبز و درختان محل زندگیتان نگهداری می‌کنید؟ تا چه اندازه در حفظ محیط زیست محله خود تلاش می‌کنید؟ تا چه اندازه برای نظافت کوچه‌ها و جمع‌آوری زباله‌ها تلاش می‌کنید؟

متغیر	ابعاد	گویه
	محیط زیست	تا چه اندازه به کاشت درخت و ایجاد فضای سبز در محله تان مبادرت می‌ورزید؟ تا چه اندازه حاضرید برای ساخت فضای سبز در محله تان به شهرداری، در حد توانتان کمک مالی کنید؟ در یک سال گذشته چقدر به کسانی که به اماکن عمومی شهر (مثل فضای سبز پارک‌ها و ...) آسیب می‌زنند، تذکر داده‌اید؟
	فعالیت‌های نظارتی	تا چه اندازه در انتخابات شورای شهر شرکت می‌کنید؟ تا چه اندازه به ارائه نظرات و پیشنهادات برای تدوین و اجرای برنامه‌های شهرداری مبادرت ورزیده‌اید؟ تا چه حد تمایل دارید در انتخابات شورای شهر همکاری و فعالیت داشته باشید؟ تا چه اندازه برای حل مشکلات منطقه به مسئولان نظر و پیشنهاد خود را ارائه می‌کنید؟
	امور عمرانی	اگر خانه تان در مسیر طرح تعریض خیابان قرار گیرد تا چه اندازه با شهرداری همکاری می‌کنید و خانه تان را به شهرداری می‌فروشید و به جای دیگری نقل مکان می‌کنید؟ اگر در محله تان پل یا زیرگذر در حال ساخت باشد تا چه اندازه امکان دارد در ساخت آن مشارکت کنید؟ در صورت ساختن خانه، قوانین مربوط به ساخت و ساز را تا چه اندازه رعایت می‌کنید؟ تا چه اندازه سعی می‌کنید با مسئولان پروژه‌های عمرانی در شهر ملاقات حضوری داشته باشید؟ جهت نظافت محله و شهر خود تا چه اندازه با شهرداری همکاری می‌کنید؟

اعتبار^{۱۲} تحقیق:

که اعتبار محتوا جنبه عقلی و منطقی دارد و نتیجه را نمی‌توان به صورت یک ضریب عددی تعیین نمود. با این حال با توجه به اهمیت تحقیق و نتایجی که برای آن متصور می‌باشد، نیاز بود تا ابتدا اعتبار پرسشنامه از حیث محتوا به تأیید نهایی برسد. به همین دلیل با استفاده از مبانی نظری و مطالعات کتابخانه‌ای اقدام به دریافت نظرات کارشناسی اساتید دانشگاه و متخصصان که به این موضوع در ارتباط بوده‌اند، شد. در نهایت، اعتبار ابزار تحقیق از حیث محتوا به تأیید رسید.

در این تحقیق برای تعیین اعتبار ابزار تحقیق (پرسشنامه) از روش اعتبار صوری استفاده شده است. هم‌چنین شایان ذکر است که برای تدوین پرسشنامه، علاوه بر استفاده از تحقیقات گذشته، از مبانی نظری تحقیق استفاده شده است. در اعتبار صوری نیز از نظر متخصصان و صاحب‌نظران در حوزه موضوع مورد مطالعه در مورد انطباق پرسشنامه با ویژگی‌های مورد انتظار بهره گرفته شده است. به منظور بررسی اعتبار محتوایی، پرسشنامه‌های طراحی شده در اختیار تعدادی از صاحب‌نظران و متخصصان امر در حوزه مورد نظر قرار گرفت و نظر صاحب‌نظران در خصوص اعتبار آن مثبت بوده است. بدین ترتیب می‌توان انتظار داشت که پرسشنامه‌های مورد استفاده در پژوهش دارای اعتبار محتوایی و صوری کافی بوده است. لازم به ذکر است

پایایی^{۱۳} تحقیق:

در تحقیق حاضر برای سنجش پایایی ابزار تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که نتایج آن در جدول شماره ۳ ارائه شده است

جدول ۳ - ضرایب آلفای کرونباخ ابزار تحقیق

ضریب آلفای کرونباخ		ابعاد فرعی	ابعاد اصلی	متغیر
۰/۹۳	۰/۹۲	مصرف کالاها	سرمایه فرهنگی تجسم یافته	سرمایه فرهنگی
		کالاهای فرهنگی		

ضریب آلفای کرونباخ		ابعاد فرعی		ابعاد اصلی		متغیر	
۰/۸۹	۰/۸۹	۰/۸۹	مصرف کالاها	سرمایه فرهنگی عینیت یافته			
		۰/۸۶	کالاهای فرهنگی				
	۰/۹۱	۰/۹۳	مصرف کالاها	سرمایه فرهنگی نهادینه شده			
		۰/۹۰	کالاهای فرهنگی				
۰/۹۱		۰/۹۰	-	اداره شهر	مشارکت شهری		
		۰/۸۷	-	خدمات شهری			
		۰/۹۲	-	محیط زیست			
		۰/۸۶	-	فعالیت های نظارتی			
		۰/۹۱	-	امور عمرانی			

توزیع درصدی پاسخ گویان (شهروندان) بر حسب میزان برخورداری از سرمایه فرهنگی:

یافته های تحقیق
یافته های توصیفی

جدول ۴ - توزیع درصدی پاسخ گویان (شهروندان) بر حسب میزان برخورداری از سرمایه فرهنگی

انحراف استاندارد	میانگین	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	ابعاد اصلی
۱,۲۰	۷,۲۹	۱,۶	۱۱,۲	۳۵,۶	۲۸,۴	۱۵,۰	۵,۸	۲,۳	۰,۰	۰,۰	۰,۰	سرمایه فرهنگی تجسم یافته
۰,۹۴	۶,۹۹	۰,۰	۳,۹	۲۸,۹	۳۴,۱	۲۹,۲	۳,۹	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	سرمایه فرهنگی عینیت یافته
۱,۴۷	۷,۳۳	۵,۲	۱۸,۱	۲۸,۰	۱۸,۱	۱۷,۸	۱۰,۲	۲,۷	۰,۰	۰,۰	۰,۰	سرمایه فرهنگی نهادینه شده
۰,۹۸	۷,۱۲	۰,۰	۷,۷	۳۱,۶	۲۷,۷	۳۲,۰	۱,۱	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	کل (سرمایه فرهنگی)

اختصاص داده است، بعد «سرمایه فرهنگی عینیت یافته» کمترین شدت پاسخ ها را در میان پاسخ گویان داراست. توزیع درصدی پاسخ گویان (شهروندان) بر حسب مشارکت شهری:

یافته های فوق نشان می دهد، در عین حال که میانگین سرمایه فرهنگی کل پاسخ گویان ۷/۱۲ از ۱۰ است، اما نسبت پاسخ در میان ابعاد تشکیل دهنده این مهم برابر نیست. لذا در حالی که بعد «سرمایه فرهنگی نهادینه شده» بالاترین شدت پاسخ ها را به خود

جدول ۵ - توزیع درصدی پاسخ گویان (شهروندان) بر حسب گویه های مشارکت شهری

انحراف استاندارد	میانگین	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	ابعاد
۲,۷۵	۲,۶۲	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۵,۶	۱۴,۵	۲۰,۳	۵۵,۶	۳,۹	اداره شهر
۰,۹۲	۲,۷۵	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۹	۲۵,۵	۲۶,۷	۴۱,۹	۵,۰	خدمات شهری
۱,۴۶	۲,۸۳	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۲,۵	۱۵,۸	۱۵,۵	۱۸,۰	۲۵,۵	۲۲,۸	محیط زیست
۱,۴۲	۲,۸۳	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱۹,۷	۱۴,۱	۱۷,۵	۲۷,۸	۲۰,۹	فعالیت های نظارتی
۱,۰۵	۲,۴۷	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۶,۹	۱۰,۶	۱۷,۵	۵۲,۷	۱۲,۳	امور عمرانی
۰,۶۹	۲,۷۸	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۰,۰	۱۵,۵	۴۸,۰	۳۶,۶	۰,۰	کل (مشارکت شهری)

یافته‌های فوق نشان می‌دهد، در عین حال که میانگین مشارکت شهری کل پاسخ‌گویان ۲/۷۸ از ۱۰ است، اما نسبت میانگین در میان ابعاد مختلف تشکیل دهنده این مهم برابر نیست. لذا در حالی که ابعاد «مشارکت در امور محیط زیست و مشارکت در فعالیت‌های نظارتی» به طور مشترک بالاترین شدت پاسخ‌ها را به خود اختصاص داده است، بعد «مشارکت در امور عمرانی» کمترین شدت پاسخ‌ها را در میان پاسخ‌گویان داراست.

آزمون‌های تحلیل واریانس:
تحلیل واریانس ابعاد سرمایه فرهنگی در مناطق سه‌گانه شهر ساری

جدول شماره ۶ نشان دهنده اختلاف میانگین

سرمایه فرهنگی و هم‌چنین ابعاد آن در مناطق شهری شهر ساری می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون F و سطح معناداری می‌توان بیان کرد که میزان سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته و سرمایه فرهنگی نهادینه شده در بین مناطق سه‌گانه شهر ساری دارای تفاوت معنادار نمی‌باشد. اما در مقابل با توجه به مقدار آزمون F و سطح معنی‌داری می‌توان بیان کرد که سرمایه فرهنگی کل به همراه بعد سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته دارای تفاوت معناداری در میانگین سه منطقه شهری شهر ساری می‌باشند. با توجه به میانگین سرمایه فرهنگی کل در بین مناطق سه‌گانه شهری شهر ساری، می‌توان بیان کرد که بیشترین اختلاف میانگین بین دو منطقه ۱ و ۲ شهر ساری می‌باشد.

جدول ۶- تحلیل واریانس ابعاد سرمایه فرهنگی در مناطق سه‌گانه شهر ساری

متغیر	منطقه شهری	تعداد	میانگین	F	sig
سرمایه فرهنگی تجسم‌یافته	۱	۲۱۰	۷/۰۴	۲/۰۷۸	۰/۱۲۶
	۲	۱۹۰	۷/۱۷		
	۳	۲۴۰	۶/۹۶		
سرمایه فرهنگی عینیت‌یافته	۱	۲۱۰	۶/۷۳	۱۶/۸۱۷	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۷/۱۸		
	۳	۲۴۰	۶/۸۳		
سرمایه فرهنگی نهادینه شده	۱	۲۱۰	۷/۰۸	۰/۴۶۶	۰/۶۲۸
	۲	۱۹۰	۷/۱۳		
	۳	۲۴۰	۷/۰۱		
کل (سرمایه فرهنگی)	۱	۲۱۰	۶/۹۵	۴/۳۵۰	۰/۰۱۳
	۲	۱۹۰	۷/۱۶		
	۳	۲۴۰	۶/۹۳		

تحلیل واریانس ابعاد مشارکت شهری در مناطق سه‌گانه شهر ساری

جدول شماره ۷ نشان دهنده اختلاف میانگین مشارکت شهری و هم‌چنین ابعاد آن در مناطق سه‌گانه

شهر ساری می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون F می‌توان بیان کرد که میزان مشارکت شهری و ابعاد آن در سه منطقه شهری شهر ساری دارای تفاوت می‌باشد. هم‌چنین با توجه به سطوح معناداری (۰/۰۰۰) می‌توان

شهر ساری می‌باشد. با توجه به مقدار آزمون F می‌توان بیان کرد که میزان مشارکت شهری و ابعاد آن در سه منطقه شهری شهر ساری دارای تفاوت می‌باشد. هم‌چنین با توجه به سطوح معناداری (۰/۰۰۰) می‌توان

بیان کرد که تفاوت‌های مشاهده شده در میانگین مشارکت شهری و تمام ابعاد آن، از نظر آماری معنادار می‌باشد.

جدول ۷ - تحلیل واریانس ابعاد مشارکت شهری در مناطق سه گانه شهر ساری

متغیر	منطقه شهری	تعداد	میانگین	F	sig
اداره امور شهر	۱	۲۱۰	۲/۹۱	۱۸/۹۸۴	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۲/۴۹		
	۳	۲۴۰	۲/۹۶		
خدمات شهری	۱	۲۱۰	۳/۰۷	۷۷/۰۰۸	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۲/۴۱		
	۳	۲۴۰	۳/۳۶		
محیط زیست	۱	۲۱۰	۲/۸۴	۲۱/۳۵۱	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۲/۶۳		
	۳	۲۴۰	۳/۳۹		
فعالیت‌های نظارتی	۱	۲۱۰	۲/۶۲	۵۹/۳۳۳	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۲/۶۶		
	۳	۲۴۰	۳/۶۹		
امور عمرانی	۱	۲۱۰	۲/۳۲	۳۴/۷۶۱	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۳/۰۶		
	۳	۲۴۰	۲/۸۶		
کل (مشارکت شهری)	۱	۲۱۰	۲/۷۵	۹۹/۵۵۱	۰/۰۰۰
	۲	۱۹۰	۲/۶۵		
	۳	۲۴۰	۳/۲۵		

تحلیل رگرسیونی خطی چند متغیره
 یافته، سرمایه فرهنگی نهادینه شده) بر مشارکت شهری
 تحلیل رگرسیونی خطی چند متغیره جهت تبیین از رگرسیون خطی چند متغیره به شیوه گام به گام
 مشارکت شهری استفاده شده است که نتایج آن در جداول ۸ و ۹ ارائه شده است.
 جهت بررسی بهتر تاثیر ابعاد متغیر سرمایه فرهنگی
 (سرمایه فرهنگی تجسم یافته، سرمایه فرهنگی عینیت

جدول ۸ - مدل رگرسیونی جهت تبیین مشارکت شهری

مدل	ضریب همبستگی (R)	ضریب تعیین (R Square)	ضریب تعیین تعدیل شده Adjusted R Square	Anova (F)	سطح معنی داری (Sig)
مدل شماره یک	۰/۱۸۵	۰/۰۳۴	۰/۰۳۳	۲۴/۶۷۶	۰/۰۰۰
مدل شماره دو	۰/۲۰۷	۰/۰۴۳	۰/۰۴۰	۱۵/۶۴۳	۰/۰۰۰
مدل شماره سه	۰/۲۲۸	۰/۰۵۲	۰/۰۴۸	۱۲/۷۷۸	۰/۰۰۰

کند. مدل شماره (۲) نشان می‌دهد که پس از اضافه شدن متغیر سرمایه فرهنگی نهادینه شده این مقدار به ۴/۳ درصد افزایش یافته است. سرانجام مدل شماره (۳) نشان می‌دهد که با اضافه شدن متغیر سرمایه فرهنگی تجسم یافته این مقدار به ۵/۲ درصد افزایش یافته است.

در مدل رگرسیونی گام به گام متغیرهای مستقل که برای تبیین مشارکت شهری صورت گرفته، نتایج بدست آمده نشان می‌دهد که در مدل شماره (۱) پس از ورود اولین متغیر یعنی سرمایه فرهنگی عینیت یافته که وارد مدل شده، این متغیر به تنهایی توانسته ۳/۴ درصد از تغییرات مشارکت شهری افراد را پیش‌بینی

جدول ۹ - ضرایب تأثیر مدل نهایی متغیرهای مستقل برای مشارکت شهری

سطح معنی داری (Sig)	T-value	ضریب رگرسیونی (Beta) استاندارد	Std.error	ضریب رگرسیونی غیر استاندارد (B)	متغیرها	مدل نهایی
۰/۰۰۰	۲۰/۳۳۲		۰/۱۶۴	۳/۷۰	مقدار ثابت	
۰/۰۰۰	-۵/۴۴۶	-۰/۲۳۹	۰/۰۲۹	-۰/۱۶۰	سرمایه فرهنگی عینیت یافته	
۰/۰۰۱	۳/۳۴۰	۰/۱۵۸	۰/۰۱۹	۰/۰۶۵	سرمایه فرهنگی نهادینه شده	
۰/۰۰۹	۲/۶۰۵	-۰/۱۰۸	۰/۰۲۱	-۰/۰۵۶	سرمایه فرهنگی تجسم یافته	

حضور جدی، فعال، آگاهانه و ارادی، سازمان یافته و مؤثر افراد، گروه‌ها و سازمان‌های شهری در فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی زندگی شهری برای نیل به اهداف جمعی شهری دانست. اگرچه مشارکت به شکل نوین آن در قالب یک فعالیت سازمان یافته و به معنای دخالت همه‌جانبه مردم در فرآیندهای سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی که زندگی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد، عملاً از دهه ۱۹۶۰ مطرح گردید، اما تجربیات جهانی نشان می‌دهد که از دهه ۱۹۸۰ به بعد در برنامه‌های توسعه و همچنین توسعه شهری توجه فزاینده‌ای به رویکرد مشارکتی صورت گرفته است تا جایی که در حال حاضر مشارکت شهری رمز موفقیت پروژه توسعه شهری و همچنین یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد نظام مدیریت شهری و ارکان آن (شورا و شهرداری) است. از این‌رو در تحقیق حاضر به بررسی میزان مشارکت شهروندان نسبت به امور شهری و شناسایی آن دسته از عوامل اجتماعی پرداخته‌ایم که با مشارکت شهروندان و جلب مشارکت آنها در عرصه عمل در ارتباط هستند.

جدول فوق نشان‌دهنده ضرایب تأثیر مدل نهایی متغیرهای مستقل تبیین‌کننده مشارکت شهری است. چنان‌که در این مدل نشان داده شده است، متغیر سرمایه فرهنگی عینیت یافته (-۰/۲۳۹) و متغیر سرمایه فرهنگی تجسم یافته (-۰/۱۰۸) به ترتیب، بیشترین و کمترین تأثیر را بر متغیر وابسته مذکور دارند. باید اضافه نمود که از بین سه متغیر وارد شده به معادله رگرسیونی، تمام متغیرها در معادله باقی مانده‌اند. لازم به ذکر است که تأثیر متغیرهای سرمایه فرهنگی عینیت یافته و سرمایه فرهنگی تجسم یافته بر متغیر وابسته منفی و تأثیر متغیر سرمایه فرهنگی نهادینه شده بر مشارکت شهری مثبت می‌باشد. بنابراین می‌توان بیان کرد که سه فرضیه‌ای که در مورد تأثیر ابعاد سرمایه فرهنگی مطرح شده‌اند، مورد تأیید قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

هدف اصلی تحقیق حاضر بررسی تأثیر سرمایه فرهنگی بر مشارکت شهری شهروندان شهر ساری می‌باشد. مشارکت شهری را می‌توان به معنای شرکت و

موفقیت توسعه شهری و هم‌چنین یکی از معیارهای ارزیابی عملکرد نظام مدیریت شهری و ارکان آن (شهرداری‌ها و شورای شهر) است.

تحلیل داده‌ها و اطلاعات تجربی تحقیق حاضر نشان داده است که شهروندان در صورتی در فعالیت‌های مرتبط با امور شهری مشارکت می‌کنند که ارزیابی مثبتی از نتیجه این فعالیت‌ها در زندگی روزمره خود داشته باشند. به عبارت دیگر چنانچه به تصور شهروندان مشارکت در امور شهری تاثیر مثبتی بر رفاه آنان در شهر نداشته باشد احتمال این که به سمت چنین فعالیت‌هایی گرایش پیدا کنند به شدت کاهش می‌یابد. لذا در چنین شرایطی آگاهی دادن به شهروندان در اولویت قرار می‌گیرد. به گونه‌ای که شهروندان باید ضرورت مشارکت را هرچه بیشتر احساس کنند.

همان‌طور که در تحقیق حاضر بیان شده است، مشارکت شهری و شهروندی دارای کارکرد های بسیاری می‌باشد که کاهش میزان مشارکت شهری می‌تواند خطر بسیار جدی در حوزه شهری به شمار آید. لذا باید تدابیری برای حفظ و ارتقا جایگاه مشارکت شهری شهروندان اتخاذ شود. از این‌رو، با توجه به اصل افزایش و ارتقا میزان مشارکت شهری، می‌توان راهکارهایی را از قبیل افزایش تعاملات مستقیم و چهره به چهره مسئولین با مردم در قالب ایجاد شوراهای محلی، ایجاد شوراهای محلی در محلات و تشویق مردم برای عضویت در این شورا جهت افزایش میزان آگاهی آنان، جلب اعتماد شهروندان و اطلاع‌رسانی در زمینه شیوه‌های مشارکت مردم پیشنهاد کرد.

منابع:

احمدی، اصغر و توکلی، محمود (۱۳۸۵). بررسی میزان مشارکت اجتماعی شهروندان در اداره بینه امور شهری، دو فصلنامه علمی-ترویجی مطالعات مدیریت، سال ۱۹، شماره

جامعه آماری در تحقیق حاضر شامل شهروندان ۱۸ سال و بالاتر شهر ساری می‌باشد که در تابستان و پاییز ۱۳۹۴ در این شهر سکونت داشته‌اند. برای تعیین حجم نمونه از نرم‌افزار pass استفاده شده است. ضریب اطمینانی که محقق جهت نمونه‌گیری در نرم‌افزار مذکور وارد کرده است، ۰/۹۹۹ درصد به همراه ۰/۰۰۱ درصد ضریب خطا می‌باشد. لذا براساس ۰/۹۹۹ درصد اطمینان و با حداقل انحراف استاندارد و خطای انحراف استاندارد، حجم نمونه ۶۴۰ نفر محاسبه شده است. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای متناسب با حجم استفاده شده است. اکنون با این مقدمه به‌طور خلاصه، به بررسی نتایج حاصل از یافته‌های جداول توصیفی و تحلیلی تحقیق می‌پردازیم. یافته‌های تحقیق حاضر نشان داده‌اند که میزان

مشارکت شهری شهروندان شهر ساری در حد مطلوبی نمی‌باشد. با توجه به میزان حداقلی مشارکت شهری مشاهده شده از سوی شهروندان ساروی، بخش‌های دولتی از قبیل شهرداری، و یا شهرداری مناطق و سازمان صدا و سیما باید با برنامه‌ریزی و تهیه برنامه‌ای مدون در سطوح کوتاه مدت، میان‌مدت و بلندمدت به افزایش میزان مشارکت شهروندی در امور شهر کمک کنند. همان‌طور که بیان شده است، در ادبیات جدید توسعه نیز با توجه به اهمیت نقش مردم در جامعه از «مردم» به عنوان ثروت واقعی هر جامعه یاد می‌شود. اصطلاح تخصصی «توسعه از پایین به بالا» نیز ناظر به نقش مشارکتی مردم (افراد، گروه‌ها و سازمان‌ها) در فرایند توسعه از جمله توسعه شهری واقعیتی انکارناپذیر است. نظام مدیریت شهری جهانی نیز نمی‌تواند این واقعیت را نادیده بگیرد. تجربیات جهانی نشان می‌دهد که از دهه ۱۹۸۰ میلادی به بعد در برنامه‌های توسعه و هم‌چنین توسعه شهری توجه فزاینده‌ای به «رویکرد مشارکتی»^۴ صورت گرفته است. تا جایی که در حال حاضر مشارکت شهری رمز

۵۹. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، استاد راهنما: قربان‌علی ابراهیمی، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی.
- مظلوم‌خراسانی، محمد؛ نوغانی، محسن و خلیفه، محمدرضا (۱۳۹۰). بررسی مشارکت اجتماعی مردم در شهر مرودشت و عوامل موثر بر آن، جامعه‌شناسی کاربردی، سال بیست و سوم، شماره اول.
- ممتاز، فریده (۱۳۸۳). مفهوم طبقه از دیدگاه بوردیو، پژوهشنامه علوم انسانی، شماره ۴۲-۴۱.
- موسوی، میرطاهر (۱۳۸۴). تحلیل مشارکت اجتماعی در تهران (رویکرد خرده - فرهنگ دهقانی راجرز). فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال پنجم، شماره ۱۹.
- نجاتی‌حسینی، سیدمحمود (۱۳۷۹). اندیشه: پارادایم جدید مدیریت شهری، مجله مدیریت شهری، سال اول، شماره ۱.
- نجاتی‌حسینی، سیدمحمود (۱۳۸۱). مشارکت شهری: جامعه مدرن، شهروندی و مشارکت، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۵.
- وحید، فریدون و نیازی، محسن (۱۳۸۳). تأملی در مورد رابطه بین ساختار خانواده و مشارکت اجتماعی در شهر کاشان، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۲۳.
- Bourdieu, P & J C, Passeron (1979). *The Inheritors: French Students and their Relations to Culture*, Chicago. University of Chicago Press.
- Singh, Shyam (2013). *Citizen Participation in Urban Governance: Quest for Transparency and Accountability, Environment and Urbanization ASIA*, 4 (1).
- بوردیو، پی‌یر (۱۳۸۴). شکل‌های سرمایه، به نقل از کتاب سرمایه اجتماعی اعتماد، دموکراسی و توسعه، کیان تاجبخش، تهران: نشر شیرازه.
- رضادوست، کریم و عابدزاده، حمید (۱۳۸۷). بررسی عوامل موثر در مشارکت اجتماعی شهروندان، جامعه شهری شهر ایلام، فصلنامه فرهنگ ایلام، شماره ۲۱.
- ریتزر، جورج (۱۳۹۰). مبانی نظریه‌های جامعه‌شناسی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن، ترجمه خلیل میرزایی و علی بقایی سراپی، تهران، انتشارات جامعه‌شناسان.
- زتومکا، پیوتر (۱۳۸۷). اعتماد، نظریه جامعه‌شناختی، ترجمه غلامرضا غفاری، تهران، انتشارات شیرازه، چاپ دوم.
- شارع‌پور، محمود؛ خوشفر، غلامرضا (۱۳۸۱). رابطه سرمایه فرهنگی با هویت اجتماعی جوانان «مطالعه موردی شهر تهران»، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۲۰.
- شریف‌زاده، فتاح و صدقی، جواد (۱۳۸۸). عوامل موثر بر مشارکت شهروندان در اداره امور شهر، دو فصلنامه علمی - ترویجی مطالعات مدیریت، سال ۱۹، شماره ۵۹.
- شویره، کریستی‌ین؛ فونتن، اولیویه (۱۳۸۵). واژگان بوردیو، ترجمه مرتضی کتبی، تهران، نشر نی.
- فاضلی، محمد (۱۳۸۲). مصرف و سبک زندگی، قم، انتشارات صبح صادق.
- فاضلی، محمد (۱۳۸۶). جامعه‌شناسی مصرف موسیقی، تهران، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات.
- مسلمی پطرودی، رقیه (۱۳۸۹). بررسی تاثیر سرمایه فرهنگی بر اوقات فراغت: مطالعه موردی شهرستان جویبار،

یادداشت‌ها

¹ Urban participation

² UNDP

³ Participatory Approach

⁴ UNCHS

⁵ Urban Participatory Approach

⁶ Zuzana klimova

⁷ Singh

⁸ Reasoned action

⁹ Lajzen and M. fishbien

¹⁰ Behavior Intention

¹¹ Power Analysis & Sample Size

¹² Validity

¹³ Reliability

¹⁴ Participatory Approach